

SPIRELANDSBY- METODEN

– en procesvejledning til landsbyudvikling

INDHOLD

Forord.....	3
“LEADER-princippet” – et bud på lokaludvikling nedefra og op	4
Forarbejdet til projektet.....	5
Spirelandsby-metoden – de 7 trin	6
Spirelandsby-forløbet	7
Trin 1. Ansøgningsrunde.....	8
Trin 2. Ansøgningsrunde og udvælgelse	11
Trin 3. Netværksmøder.....	20
Trin 4. Fremtidsværksted	24
Trin 5. Visionsplan	30
Trin 6. Første projektrealisering.....	36
Trin 7. Spirelandsbyfilm	40
Værktøjer og skabeloner	46

Kolofon:

Spirelandsby-metoden, juli 2026

Fotos: Marina Petersen, Tyge Mortensen og Ingerlise Øllgaard

Tekst og indhold: Marina Petersen, LAG Nordvestsjælland

Layout: Carina Bahne

Proces og coaching: Landsbycoach Tyge Mortensen, <https://www.tygemortensen.dk/>

Spirelandsbyfilm: Bertel Henning, Svadafilm, <https://www.svadafilm.dk/produktioner>

Kontaktperson: Marina Petersen, LAG Nordvestsjælland, udviklingskonsulent og projektleder, mp@LAG-nvs.dk, <https://LAG-nvs.dk/>

Det er tilladt at gengive figurer og indhold forudsat tydelig kildeangivelse med kreditering af LAG Nordvestsjælland.

SPIRELANDSBYER – LOKAL UDVIKLING I PRAKSIS

Pilotprojektet Spirelandsbyer blev sat i søen af LAG Nordvestsjælland (NVS) i 2024. LAG NVS dækker Holbæk, Kalundborg, Odsherred og Sorø Kommune. I forbindelse med vores interne strategiarbejde viste en analyse, at vi manglede 2200 børn i alderen 0-9 år i forhold til landsgennemsnittet, og at vi samtidig har en befolkning, der er ældre end landsgennemsnittet.

Der var derfor behov for en aktiv indsats, hvis vi skulle vende udviklingen.

LAG NVS valgte derfor ”Bosætning og fastholdelse af børne- og ungefamilier” som ét af sine indsatsmål i udviklingsstrategien for perioden 2023-27.

Med pilotprojektet Spirelandsbyer ønskede vi at styrke landsbyernes egne muligheder for at fastholde borgere, tiltrække nye tilflyttere og skabe mere levende lokalsamfund.

“LEADER-PRINCIPPET” – ET BUD PÅ LOKALUDVIKLING NEDEFRA OG OP

LAG NVS skabte pilotprojektet “Spirelandsbyer”. Formålet var at hjælpe udvalgte landsbyer med at udvikle og aktivere en udviklingsstrategi, der både kunne fastholde nuværende borgere og tiltrække tilflyttere.

I vores daglige arbejde med landdistriktsudvikling så vi et potentiale for at styrke landsbyernes egne muligheder for at drive udviklingen frem. Det handlede blandt andet om at give landsbyerne bedre forudsætninger for at:

- opbygge kompetencer til at drive en udviklingsproces
- samle forskellige interesser om én fælles retning
- få hjælp til facilitering, så idéer og engagement kunne omsættes til handling
- skabe bedre sammenhæng med kommunale strukturer og planlægningsprocesser, så lokale ønsker og forslag kunne spille sammen med kommunale planer, rammer og lovgivning.

Samlet set handlede det om at styrke landsbyernes handlekraft, fælles retning og oplevelse af at blive hørt.

I august 2025 lancerede vi pilotprojektet Spirelandsbyer for at teste, om vi kunne kickstarte et udviklingsforløb, som kunne samle hver landsby i en fælles vision og retning. Hensigten var at understøtte landsbyerne i at blive mere selvhjulpne og dermed forstærke deres tro på, at de i høj grad selv kunne påvirke udviklingen. Målet har været at give dem de bedste forudsætninger for at styrke det gode hverdagsliv med afsæt i landsbyernes individuelle kvaliteter og identitet.

For landsbyerne blev processen en anledning til at arbejde mere målrettet med deres egen udvikling og sætte ord på, hvad der gør netop deres landsby særlig. De fik en fælles værktøjskasse, men brugte den på hver deres måde og med afsæt i lokale styrker, ønsker og behov. Undervejs fik de samlet kræfterne, skabt fælles retning og omsat idéer til konkrete initiativer.

Det har ført til flotte og meget forskellige resultater. En vigtig læring er, at hver landsby har sin egen personlighed, og at det giver en særlig autenticitet, når landsbyerne selv tager ansvar for processen. De har selv valgt, hvilke initiativer de ville udvikle, skrevet deres egen visionsplan, udpeget de steder, de gerne ville vise i deres landsbyfilm samt besluttet hvordan de vil tage imod potentielle tilflyttere. Resultatet er større lokal aktivitet, et stærkere fællesskab og en tydeligere fortælling om, hvad landsbyen kan tilbyde. Samtidig har landsbyerne fået levende og personligt markedsføringsmateriale, der kan tiltrække tilflyttere, som passer til landsbyens identitet og hverdagsliv.

FORARBEJDET TIL PROJEKTET

Forud for pilotprojektet gennemførte LAG NVS et grundigt forarbejde, som skulle sikre, at projektet byggede på lokale behov, erfaringer og perspektiver. Første skridt var et stort event i Jyderup 6. juni 2024, hvor 58 lokale ildsjæle fra de fire kommuner deltog. De repræsenterede blandt andet borgere, forældringer, erhvervsliv og kommuner og bidrog med input til områdets styrker og udfordringer. Det blev samlet i et idékatalog på 20 sider.

I løbet af 2024 blev indsatsen yderligere kvalificeret gennem en spørge-skemaundersøgelse blandt målgrupperne, et netværksmøde med nøglepersoner fra kommuner, erhvervsservice og turismeorganisationer samt et borgmestermøde fra de fire kommuner. Samlet var forarbejdet med til at skabe et solidt grundlag for projektet og sikre opbakning fra centrale samarbejdspartnere.

Forarbejdet pegede især på to vigtige spor. For det første var der behov for initiativer, der kunne fastholde borgerne, styrke fællesskabet og gøre landsbyerne mere attraktive – også for børnefamilier. For det andet stod det klart, at landsbyerne havde brug for større synlighed. Derfor blev landsbyfortælling og markedsføring en vigtig del af projektet.

Vi er derfor stolte af at præsentere Spirelandsby-metoden.

Vi håber, at metoden kan inspirere andre landsbyer og øvrige aktører inden for landsbyudvikling og dermed give flere lyst til at arbejde med deres egen udvikling på samme måde.

En stor tak til de fantastiske og engagerede arbejdsgrupper fra Spirelandsbyerne Ruds Vedby, Hagedsted, Havnebyen og Reerslev. Det har været en fornøjelse at arbejde sammen med jer. Også en stor tak til vores landsbycoach og facilitator, Tyge Mortensen, og til videojournalist Bertel Henning.

I har begge løftet opgaverne med stor gejst, og I har engageret jer helhjertet i hele forløbet.

Endelig tak til EU's LAG-midler, Landdistriktspuljen og vores fire kommuner for at yde den finansiering, der gjorde det muligt at gennemføre projektet.

Helle Niewald
Bestyrelsesformand
LAG Nordvestsjælland

Marina Petersen
Projektleder
LAG Nordvestsjælland

SPIRELANDSBY-METODEN

Spirelandsby-metoden er en 7-trins-udviklingsproces, der hjælper landsbyer med at gå fra idéer til konkrete udviklingsprojekter. Dette er en procesvejledning i at facilitere et Spirelandsby-udviklingsforløb.

Processen består af følgende trin:

TRIN 1 ANSØGNINGSRUNDE

Formål: At finde landsbyer med lokal energi, udviklingslyst og en Spiregruppe, der kan drive processen videre.

TRIN 5 VISIONSPLAN

Formål: At samle landsbyens identitet, visioner, projekter og fortællinger i ét fælles dokument.

TRIN 2 UDVIKLINGSSPRINT

Formål: At skabe fremdrift, retning og lokal mobilisering frem mod Fremtidsværkstedet.

TRIN 6 FØRSTE PROJEKTREALISERING

Formål: At fastholde motivationen og vise, at processen fører til konkrete resultater.

TRIN 3 NETVÆRKS MØDER

Formål: At give inspiration til landsbyudvikling og skabe fællesskab, vidensdeling og netværk på tværs af landsbyerne.

TRIN 7 SPIRELANDSBYFILM

Formål: Skabe autentiske små videofilm, som kan deles på div. sociale medier, på landsbyens hjemmeside og som markedsføring og tiltrækning af mulige tilflyttere.

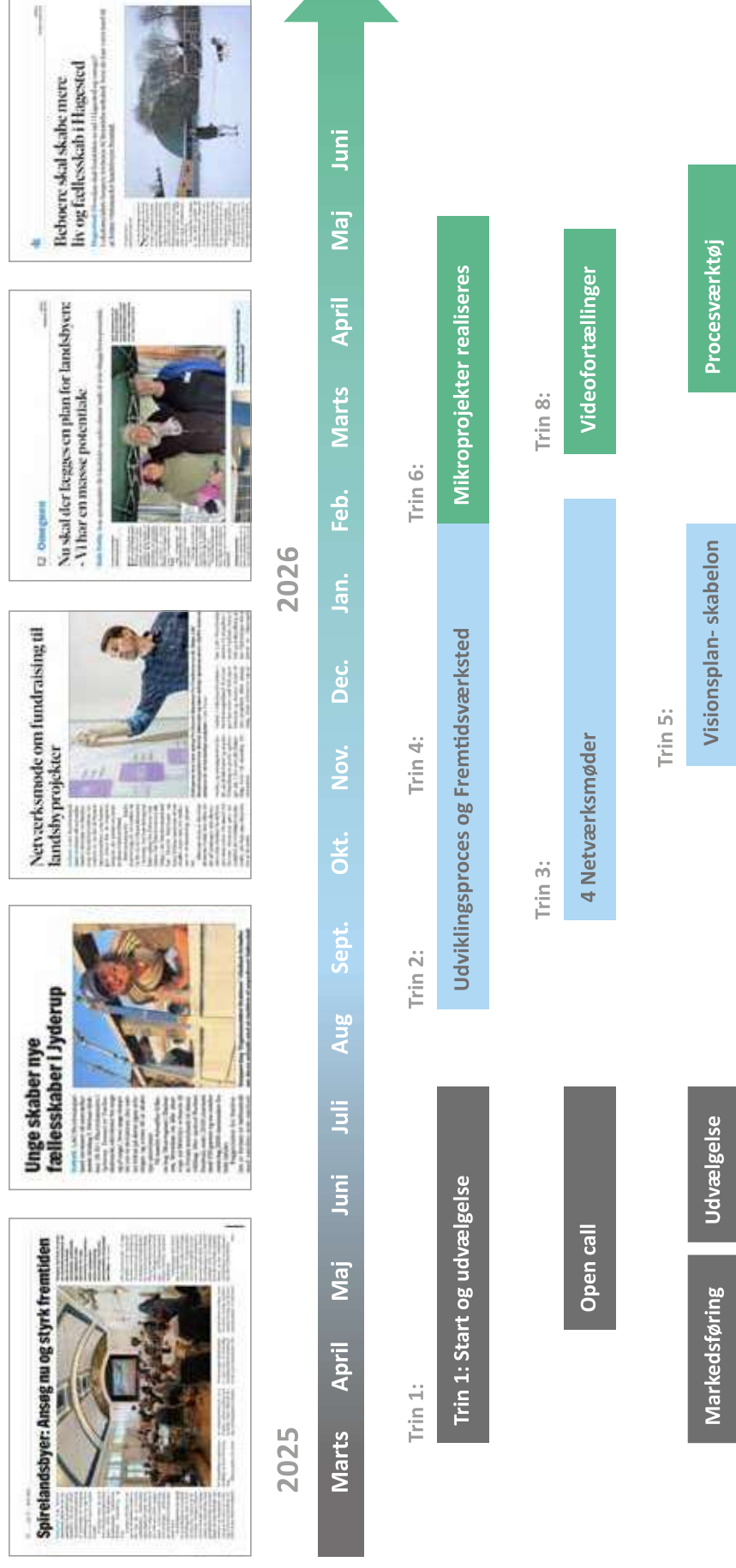

TRIN 4 FREMTIDSVÆRKSTED

Formål: At invitere hele landsbyen ind i processen og skabe fælles idéudvikling, ejerskab og retning.

SPIRELANDSBYER - FORLØBET

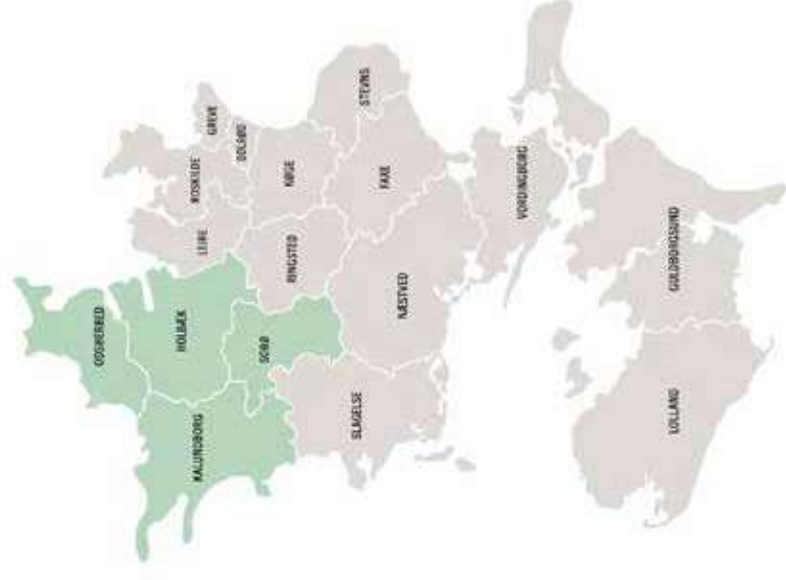
TRIN 1

ANSØGNINGSRUNDE OG UDVÆLGELSE

ANSØGNINGSRUNDE / FORMÅL

At finde landsbyer med lokal energi, udviklingslyst og en Spiregruppe, der kan drive processen videre.

FORMÅL

Ansøgningsrunden bruges til at finde landsbyer, der både har lyst til udvikling og en lokal gruppe, som er klar til at tage ansvar for processen.

Vi valgte en åben ansøgningsrunde, da den kunne fungere som en vigtig pre-screening af landsbyens kapacitet ud fra de parametre, som vi vægtede. Landsbyernes ansøgninger viste os, om der allerede fandtes en gruppe borgere, foreninger eller lokalråd, som var interesserede i at samle byen og drive processen videre.

HVEM KUNNE ANSØGE?

I Spirelandsbyer var vores valgte ramme:

- Landsbyer i Nordvestsjælland i kommunerne Sorø, Holbæk, Odsherred og Kalundborg.
- Landsbyer med op til 2.000 indbyggere.
- Ansøgergruppen kunne bestå af lokalsamfundsforeninger, fx. lokalråd, lokalfora, beboerforeninger, borgerforeninger eller grupper sammensat på tværs af foreninger.
- Ansøgergruppen skulle bestå af minimum 7 deltagere.
- Minimum 2 deltagere skulle være under 40 år.
- Ansøgergruppen skulle have eller etablere et CVR-nummer ved projektstart.

Ansøgerne skulle have et tydeligt ønske om at udvikle landsbyen. Det kunne fx handle om at styrke fællesskabet, skabe en mere børnevenlig by, etablere mødesteder, give bedre adgang til natur, skabe ungeaktiviteter, tiltrække tilflyttere, styrke lokale erhverv, arbejde med grøn omstilling, deleordninger eller genanvendelse af bygninger.

SÅDAN GENNEMFØRTE VI ANSØGNINGSRUNDEN

I pilotprojektet blev der gennemført en åben ansøgningsrunde målrettet landsbyer i de fire kommuner Sorø, Holbæk, Odsherred og Kalundborg.

Projektet blev markedsført bredt gennem pressemeddelelser, nyhedsbreve, hjemmeside, sociale medier og direkte mails til relevante kontakter i vores lokale netværk. Formålet var at nå ud til både de eksisterende kontakter, men også nye grupper af borgere, som kunne have lyst til at engagere sig i landsbyens udvikling.

I alt modtog projektet 10 ansøgninger fra motiverede landsbyer. Heraf blev fire landsbyer udvalgt til pilotforløbet af vores Spirelandsbyudvalg, som bestod af tre personer fra vores bestyrelse og en fra sekretariatet. Vores Spirelandsbyudvalg havde været involveret i hele skabelsesprocessen for projektet.

Udvalget lagde vægt på følgende, som er taget fra vores ansøgningsskema:

Byer med uforløst potentiale

Der lægges vægt på: En by, hvor der blandt borgerne er energi, lyst og vilje til forandring, men hvor der samtidigt er brug for et eksternt skub for at komme i gang. Byer, der allerede har knækket koden til udvikling, er derfor ikke den primære målgruppe for projektet.

Aktivt civilsamfund, stærk frivilligkultur

Der lægges vægt på: Samarbejdskultur, iværksætteri og stærkt fællesskab. Der er stærke netværk og frivillige kræfter, som summer og spirer og allerede sætter initiativer i gang. I har lyst til at skabe en fælles retning, der peger frem mod de næste 5-10 år, og I har brug for nogle konkrete handle muligheder til at styrke udviklingsarbejdet med.

Stedbundet potentiale

Der lægges vægt på: I ønsker at udnytte jeres unikke fordele og aktiver i landsbyen, fx natur- og kulturpotentiale som ikke er fuldt udnyttet som løftestang for ny udvikling af lokalområdet. I har brug for hjælp til at skabe en fælles vision samt sætte mål og handling på ønskerne.

Befolkningmæssig udvikling

Der lægges vægt på: De fleste landdistrikter har oplevet fraflytning gennem de seneste år. I er ét af de steder, der har ambitioner om at vende den eller måske allerede ser tegn på en positiv udvikling. Men I har brug for konkrete værktøjer og sparring fra fagfolk i forhold til at komme videre i processen.

Ansøgningsskemaet som skabelon findes i vores 'Værktøjskasse' på <https://LAG-nvs.dk/Spirelandsbyer>

Vores udvalg vurderede de udfyldte ansøgninger ud fra følgende kriterier:

- Motivation – kunne vi læse engagement og motivation for at søge?
- Inspirerede ansøgning – havde Spiregruppen allerede nogle drømme og visioner for byen?
- Lokal organisering – kunne de påvise, at de var bredt organiseret? Gerne med samarbejder fra flere foreninger i byen.
- Udviklingspotentiale – kunne vi se byens udviklingspotentiale ud fra det beskrevne?
- Ansøgergruppens bredde – havde de formålet at samle en bred Spiregruppe, som repræsenterede et aldersmæssigt spænd fra unge familier til pensionister.

Spirelandsbyudvalget valgte de landsbyer, som havde scoret højest på de ovenstående parametre. De fire valgte byer var Ruds Vedby i Sorø Kommune, Reerslev i Kalundborg Kommune, Hagedsted i Holbæk Kommune og Havnebyen i Odsherred Kommune.

VIGTIG LÆRING

Kravet om en engageret Spiregruppe viste sig at være centralt. I pilotprojektet oplevede vi, at en af de udvalgte Spiregrupper ikke havde tilstrækkelig opbakning i sit bagland og derfor valgte at udgå af forløbet. Det betød, at der skulle findes en erstatning. Heldigvis havde vi mange gode ansøgninger at vælge mellem.

Læringen er, at en god idé ikke er nok. Der skal også være lokal forankring, opbakning og en motiveret gruppe af frivillige, der reelt kan drive processen videre.

Kravet om deltagere under 40 år viste sig at være værdifuldt. Det gav større dynamik i grupperne og skabte et stærkere blik for yngre generationers behov, ønsker og præferencer. Vi har også set, at de var med til at trække flere børne/ungefamilier til at deltage i Fremtidsværkstedet og i de efterfølgende arbejdsgrupper.

Læringen er, at hvis en landsbyudviklingsproces skal være fremtids-sikret, bør målgruppen børnefamilier, unge voksne og nye tilflyttere også være repræsenteret allerede i ansøgningsgruppen.

TRIN 2 OPSTART AF UDVIKLINGSSPRINT 02

UDVIKLINGSSPRINT / FORMÅL

At skabe fremdrift, retning og lokal mobilisering frem mod Fremtidsværkstedet.

Når landsbyerne er udvalgt, starter et intensivt udviklingsforløb, som skal skabe motivation, fremdrift, energi og fælles retning frem mod et Fremtidsværksted, hvor hele landsbyen inviteres ind for at bidrage med gode idéer. Et Fremtidsværksted er en åben og involverende proces, hvor landsbyen sammen kan undersøge muligheder og beslutte handlinger inden for et bestemt tema.

Forløbet hen mod afholdelse af Fremtidsværkstedet hjælper landsbyen med at:

- Afklare, hvilke temaer der er vigtige
- Mobilisere flere lokale kræfter
- Begynde arbejdet med at samle idéer, ressourcer og lokale fortællinger
- Engagere så mange så muligt i landsbyen til deltagelse på Fremtidsværkstedet
- Forberede afholdelsen af Fremtidsværksted

VORES FORARBEJDE INDEN UDVIKLINGSSPRINTET

INDDRAGELSE AF KOMMUNERNE

Allerede tidligt i processen blev der etableret kontakt til repræsentanter fra kommunerne for at skabe en større forankring af udviklingsarbejdet med landsbyerne.

Kommunerne blev tænkt som vigtige samarbejdspartnere, der kunne bidrage med viden, kontaktflader og senere kobling til kommunale strategier, planer og indsatser.

Rent praktisk havde vi inviteret en repræsentant med fra hver kommune til at deltage i møderne undervejs, og mange deltog i flere møder undervejs i udviklingssprintet. Det viste sig at være en vigtig styrke, fordi arbejdsgrupperne havde let indgang til kommunerne, når der var spørgsmål om regler, brug af kommunale bygninger osv. Omvendt har kommunerne kunne se værdien af Visionsplanerne som noget, der kan understøtte og skabe dialog i forhold til kommunernes egne udviklingsplaner.

SPIRELANDSBY MAPPE

For at understøtte hele udviklingsforløbet oprettede vi et fællesdrev på Google Drive kaldet 'Spirelandsby mappe'. Inde i Spirelandsby mappe fik alle deltagere adgang til deres helt egen landsbymappe, hvor de kunne finde diverse dokumenter, som kunne hjælpe dem med at følge med i processen. Her kunne de læse og skrive referater, dele billeder osv. Samtidig kunne vi uploade dokumenter og diverse værktøjer til dem, så de løbende blev klædt på med understøttende materiale. En anden vigtig pointe med "Spirelandsby mappe" var, at de også havde adgang til de andres landsbyers mapper. På den måde fik de mulighed for at følge hinandens processer for inspiration og læring.

Hver landsbymappe startede med følgende struktur: Mødenoter, kontakliste og kortlægning og derfra udvidede vi strukturen løbende med nye mapper og værktøjer.

FORPLEJNING

I projektet havde vi afsat et mindre budget til forplejning til møderne. Forplejning har flere funktioner. Dels er det en social aktivitet, som er med til at ryste folk bedre sammen. Dels afholdes møder med frivillige jo primært i aftentimer eller weekender og her trak vi på vores erfaring, at man får større deltagerkvotient, hvis man kan tilbyde aftensmad undervejs til mødet.

FACILITATORENS ROLLE

Facilitatorens vigtigste opgave er, at holde processen åben, tryk og fremadrettet. Det er vigtigt at facilitatoren ikke har en mening om, hvilke idéer landsbyen skal vælge. Rollen er at støtte og hjælpe landsbyen med at se mønstre, skabe struktur og komme videre til næste skridt.

Facilitator skal:

- Være neutral
- Sikre, at mange forskellige stemmer bliver hørt
- Undgå at overtage landsbyens proces
- Stoppe lange diskussioner om enkeltsager
- Hjælpe deltagerne med at formulere idéer konstruktivt
- Guide mod konkrete handlinger
- Anerkende og italesætte fremdrift
- Fastholde, at landsbyen selv ejer processen.

SÅDAN FACILITEREDE VI PROCESSEN

Det var et grundlæggende princip for os, at facilitators og projektleders rolle var at klæde deltagerne på til selv at udføre de fleste af opgaverne i projektet. Det gjorde vi i praksis ved at inspirere, sætte rammer op, understøtte, sparre, koordinere, kompetenceudvikle og give værktøjer.

Princippet fungerede på den måde at vi hjalp dem, når der var brug for det og lod dem løbe med stafetten når de kunne selv. Bevæggrunden er, at det giver et stærkere ejerskab, nye kompetencer og stor motivation, som også fremadrettet vil kunne bruges, når de selv løfter stafetten videre i at realisere resten af deres visionsplan efter projektets afslutning.

I Spirelandsby-projektet var facilitators rolle både at designe processen, støtte de lokale grupper, facilitere Fremtidsværkstederne og hjælpe med at fastholde fremdrift bagefter. Derudover hjalp projektlederen med koordinering og støtte de fire landsbyers arbejdsgrupper undervejs.

Vi måtte i hele forløbet balancere mellem at give nok struktur til at processen kom videre og samtidig sikre, at landsbyen selv havde ejerskab.

Det var vigtigt, at deltagerne oplevede:

- At det var deres projekt
- At det var deres proces
- At de selv skulle udføre og gennemføre idéerne
- At succesen tilhørte landsbyen.

UDVIKLINGSFORLØBETS INDHOLD

I vores projekt viste udviklingsforløbet sig i praksis at blive et intensivt sprint hen mod Fremtidsværkstedet på cirka 3 måneder.

Sprintforløbet bestod af:

- 1 fælles opstartsmøde for de fire udvalgte Spirelandsbyers Spiregrupper
- 3 fysiske forberedelsesmøder i hver landsby til planlægning af Fremtidsværkstedet
- Løbende koordinering og sparring online og telefonisk
- Inspiration gennem fælles netværksmøder for alle landsbyerne
- Praktisk sparring om invitationer, kommunikation, tilmelding, temaer, lokaler og forplejning.

Mellem møderne arbejdede de fire arbejdsgrupper på egen hånd med at løfte de aftalte opgaver.

OPSTARTSMØDET

Spirelandsby-projektet startede med et fællesmøde for Spiregrupperne i alle fire Spirelandsbyer for at skabe en fælles ramme for alle deltagere.

Programmet bestod af følgende:

- Velkomst - Projektlederen præsenterede det overordnede forløb for deltagere.
- Inspirationsoplæg med eksempler på landsbyudvikling af facilitator
- Interaktivt oplæg om, hvordan man arbejder med demokratisk borgerengagement af ekstern oplægsholder.
- Rammerne og processen hen imod afholdelse af et Fremtidsværksted.
- Mødeaftaler – de første datoer for individuelle møder kom i kalenderen.

Opstartsmøde i Jyderup (Fotos: Marina Petersen)

LANDSBYMØDERNE

Vi afholdt tre møder ude i hver landsby. Det første møde var et møde, hvor vi lærte hinanden at kende. Derefter tog vi en dialog om de første skridt i udviklingsprocessen, hvordan Spiregruppen ønskede at arbejde med det, samt hvilke roller de hver især skulle have. Fx var det vigtigt, at vi havde en fast kontaktperson eller team, vi kunne kommunikere direkte med, fremfor med hele Spiregruppen.

AT DEFINERE OVERORDNEDE TEMAER

På forberedelsesmøderne blev der arbejdet med de overordnede temaer, som landsbyen ønskede at sætte i spil. Temaerne blev brugt som et udgangspunkt for kommunikationen og invitationen til Fremtidsværkstedet.

Vær opmærksom på, at det er vigtigt at forberede Spiregruppen grundigt, så de både følger ejerskab og samtidig forstår, at processen skal være åben. De må gerne sætte temaer i spil, men de skal være parate til, at landsbyen kan udvide, ændre eller prioritere anderledes på selve dagen.

SÅDAN FACILITEREDE VI PROCESSEN

Landsbyerne valgte selv, hvilken strategi de ville bruge til at definere temaer. Det, vi gjorde, var at give dem nogle værktøjer de kunne bruge til at kvalificere deres brainstorm til nye temaer, men de kunne også vælge at gå andre veje.

De værktøjer, de fik adgang til, var:

- en skabelon til en 'kortlægningsrapport'
- en vejledning til 'Udtræk af data fra offentligt tilgængelige registre'
- en skabelon til et 'spørgeskema'
- en vejledning til at indhente data fra kommunen.

Værktøjerne kan findes i vores 'Værktøjskasse' på: <https://LAG-nvs.dk/Spirelandsbyer>

SÅDAN GJORDE DE I LANDSBYERNE

Landsbyerne greb det meget forskelligt an. I princippet havde de allerede lavet en indledende analyse i deres ansøgning til Spirelandsbyer, så det var ikke noget krav at udvide dette. Arbejdsgrupperne var alligevel handlekraftige, så

- nogen tog udgangspunkt i analyser der allerede var lavet af kommunen.
- nogen valgte at brainstorme videre på de temaer, de allerede havde defineret i deres ansøgning.
- andre havde stærke kompetencer i Spiregruppen og valgte at lave deres helt egen håndholdte analyse.
- nogen fik tilbud af deres kommune om at lave en omfattende Conzoom®-analyse/rapport.

Efter der var indsamlet mere viden afholdt vi et møde i hver by, hvor de valgte, hvilke overordnede temaer de gerne ville arbejde videre med. Derefter gik vi i gang med næste skridt i forberedelsen i at få engageret så mange som muligt i landsbyen til at deltage i Fremtidsværkstedet.

CASE

CASE: SÅDAN KAN MAN ENGAGERE TIL DELTAGELSE I FREMTIDSVÆRKSTEDET

Et centralt spørgsmål på forberedelsesmøderne var:

"Hvordan engagerer vi så mange forskellige borgere i landsbyen som muligt?"

Vi udforskede derfor sammen forskellige strategier for at invitere bredt, herunder unge, børnefamilier, ældre, foreninger, erhvervsdrivende og tilflyttere. Landsbyerne greb igen arbejdet an fra mange forskellige vinkler og med stor fantasi. Vi har til inspiration samlet alle de forskellige tiltag som arbejdsgrupperne afprøvede for at engagere til deltagelse i Fremtidsværkstedet.

DEN DIREKTE KONTAKT

- Tal med dine naboer
- Tal/lav interview med folk på gaden, i saunaen, hos købmanden etc.
- Del nyheden når I deltager lokale arrangementer
- Informer og inviter alle de lokale foreninger.

INITIATIVER SOM SKABER OPMÆRKSOMHED OM FREMTIDSVÆRKSTEDET

- **"Mennesketelegram"** - stil dig op ved købmanden, skolen etc. med en flyer og fortæl om projektet
- **På bodegaen** – de ældre i byen blev inviteret til at fortælle om de gamle dage og drømme om fremtiden, sammen med de yngre. Indsigterne blev sat i taleboblere i en udstilling i forsamlingshuset.

PÅ SKOLEN – TEMAUGE I DEN LOKALE SKOLE:

- Nogle børn 'klippe/klistrede' deres ønsker på fotokopier af steder i byen.
- Andre børn kom med forslag til, hvordan byen skulle være, hvis de skulle

bestemme. Alle deres udsagn blev samlet i taleboblere og sat på en stor tegning af deres ønsker lavet af en forælder.

- De ældre børn interviewede deres forældre om deres ønsker for byen, som også kom i taleboblere. Det hele blev samlet i en udstilling i det lokale forsamlingshus.
- Unge fik lov til at drømme om, hvad de ønskede sig i byen. De fik også mulighed for at præsentere det på Fremtidsværkstedet.

INVITATIONEN

Arbejdsgrupperne skulle også selv stå for at lave invitationer til Fremtidsværkstedet, så de forfattede dem selv, fandt billeder og satte selv flyer, "A4 one-pager" og plakater op.

SÅDAN FACILITEREDE VI PROCESSEN

For at lave invitationen var arbejdsgrupperne nødt til at blive helt skarpe på hvad den skulle indeholde, både i tekst og program. På landsbymøderne tog vi derfor en afklaringsdialog om deres Fremtidsværksted, som tog udgangspunkt i følgende punkter:

- Hvad er formålet?
- Hvad vil I gerne opnå med at samle landsbyen/sognet?
- Hvad skal der foregå – hvor længe skal det vare og kan vi skitsere et foreløbigt program?
- Hvilke temaer har I besluttet at sætte i spil til Fremtidsværkstedet?
- Hvilken dag, dato og tidspunkt vil passe?
- Hvor kan det afholdes?
- Hvilke praktiske opgaver skal løses før, under og efter?
- Hvem gør hvad? Hvem vil være med til at forberede og afvikle Fremtidsværkstedet?

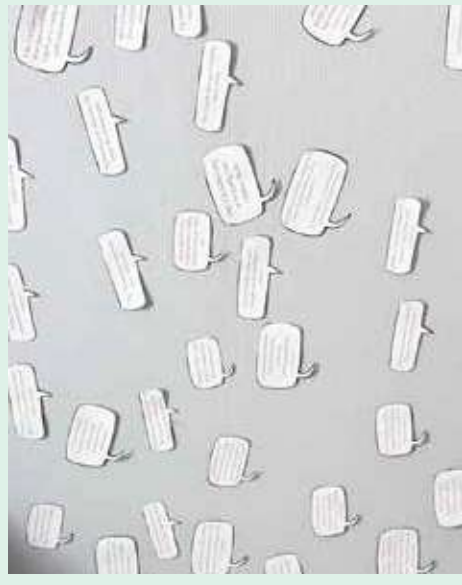
Ud fra svaret på disse spørgsmål, kunne de derefter skrive en invitation.

CASE: INITIATIVER I FREMTIDSVÆRKSTEDET

Børnenes drømme-by
(Foto: Ingerlise Ølgaard)

Forældreinterviews
(Foto: Ingerlise Ølgaard)

Børnearkitektur
(Fotos: Tyge Mortensen og Marina Petersen)

**FORTÆLLINGER
FRA HAVNEBYEN**

BODEGA DOK 300, HAVNEBYEN
FREDAG 7. NOVEMBER KL. 16.30-17.30

*Hvad er din
bedste historie
om Odden?*

Kom og vær med til en hyggelig aften på Dokken, hvor vi deler historier om livet på Odden – de sjove, de skæve og de drømmende.

Ingen præsentationer, ingen slides – bare mennesker, historier og måske en øl i hånden.

SPIREBY-GRUPPEN, HAVNEBYEN

Mødet på bodega DOK 300

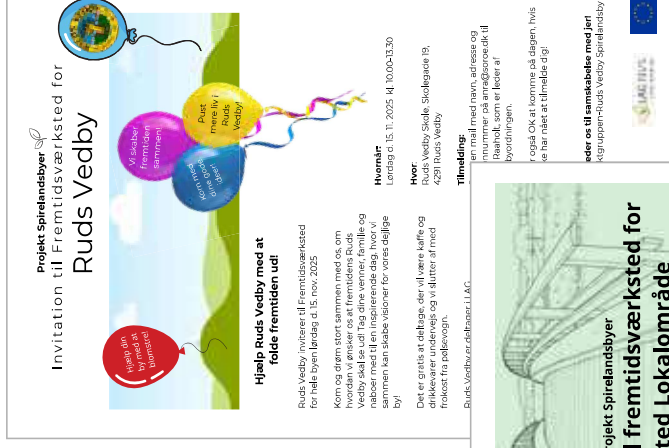
VÆRKTØJER TIL INVITATIONEN

Canva – Vi lavede skabeloner til invitation i formaterne A5-flyer, A4-ark og A3-plakat samt en lille instruktionsfilm til opsætning af invitationen på den grafiske platform Canva, hvor deltagerne kunne oprette en gratis konto, med mange fine muligheder.

Derudover tilbød vi støtte, hvis der var brug for det, og ellers lod vi dem løbe med opgaverne.

Nemtilmeld - Et andet praktisk værktøj, som vi gav dem vejledning i at bruge, var NemTilmeld, som er gratis for foreninger at benytte. Det kan bruges til automatisk oprettelse og opdatering af deltagerlister og kan også håndtere betalinger og registrering af evt. medlemskab.

Resultatet blev disse 4 invitationer:

DISTRIBUTION

Landsbyerne valgte selv, hvordan de ville distribuere invitationerne.

Også her så vi et væld af kreative tilgange:

- Invitation blev sendt til alle indbyggere via e-Boks med hjælp fra kommunens bosætningskonsulent
- Fandt alle adresser i hele nærområdet og samlede et korps til husstandsdeling
- Deling på landsbyens egen hjemmeside og Facebook-side
- Deling på sociale medier i lokale Facebook-grupper
- Kontaktede journalister og fik omtale i lokale medier
- Opsætning af plakat på lokale steder fx børneinstitution, skole, frisør, forsamlingshus, købmand og andre butikker.

Værktøjerne kan findes i vores 'Værktøjskasse' på:
<https://LAG-nvs.dk/Spirelandsbyer>

Nemtilmeld for foreninger kan findes her:
<https://www.nemtilmeld.dk/loesninger/sponsorat/>

VIGTIG LÆRING

Læringen er .. Digital tilmelding gør det lettere at kommunikere med deltagerne efterfølgende. Vi kan konstatere, at det er vigtigt at sørge for, at man har en praktik omkring tilmeldinger, så man sikrer at få alle deltagers kontaktdata. Vi oplevede denne udfordring efter afholdelse af Fremtidsværkstederne, hvor vi havde uddelt tilmeldingsark til de nye arbejdsgrupper under de udvalgte temaer. Det var ikke alles kontaktdata, vi kunne læse korrekt, så de landsbyer, som havde sørget for at få elektronisk tilmelding med navn, mail og telefonnummer, havde væsentligt nemmere ved at få samlet arbejdsgrupperne.

TRIN 3

NETVÆRKS MØDER TIL INSPIRATION

03

NETVÆRKS MØDER / FORMÅL

At give inspiration til landsbyudvikling og skabe fællesskab, vidensdeling og netværk på tværs af landsbyerne.

For at give landsbyerne ekstra inspiration, læring og nye perspektiver til at udvikle landsbyen afholdt vi sideløbende med de lokale udviklingssprint også fire netværksmøder med relevante og spændende oplægsholdere. Det gav også mulighed for, at repræsentanter fra Spirelandsbyerne kunne møde hinanden på tværs, så der blev skabt grobund for mulighed for netværk og vidensdeling mellem landsbyerne.

INVITEREDE DELTAGERE

Udover de fire Spirelandsbyer som var selvskravne til at deltage, valgte vi at gå bredere ud med invitationerne for at skabe så stærk vidensdeling som muligt. Derfor valgte vi at invitere de resterende ansøgere til projektet med i netværksmøderne via mail. Desuden valgte vi gennem lokale medier og via vores netværk at invitere bredt til alle landsbyer i hele Nordvestsjælland.

NETVÆRKSMØDERNES TEMAER

I projektet blev der afholdt ialt 4 netværksmøder med 1-2 oplægsholdere med følgende temaer:

- Møde 1.** Oplægget "Landsbyiværksætter" og faciliteret samtaleforum.
- Møde 2.** Oplæg 1. "Nye typer frivillighed" og oplæg 2. "En landsby, der har knækket koden" og faciliteret samtaleforum.
- Møde 3.** Oplægget "Fundraising til projekter" og faciliteret samtaleforum
- Møde 4.** Tema: "Ungetiltag for unge af unge". Oplæg 1. "Skurvognen i Rudme" og oplæg 2, en forældre fortæller om hvordan de støttede op om Skurvognen. Oplæg 3. "Ungdomsskibet Vestboen".

FORMATET:

Netværksmøderne blev afholdt som aftenarrangementer fra kl. 18.30-21.30 uden spisning, men med snacks og drikkevarer.

Salen blev indrettet til cafedialog med en række gruppeborde foran scenen.

SÅDAN FACILITEREDE VI PROCESSEN

Da netværksarrangementerne blev afholdt om aftenen og møderne ikke måtte blive alt for langstrakte, valgte vi at bruge en simpel form for cafedialog, som ikke var alt for tidskrævende.

Hvis folk kom i større grupper, opfordrede vi dem til at sætte sig ved forskellige borde for at give mulighed for nye netværksrelationer og andre erfaringer. I samtaleforum efter oplæggene prøvede vi to formater af:

1. Vi gav deltagerne nogle refleksionsspørgsmål omkring indlægget, som vi bad dem samtale om ved de enkelte borde.
2. Vi opfordrede deltagerne ved bordene til at dele, hvad de tog med fra oplægget og evt. dele deres egne erfaringer inden for emnet.

I begge formater sluttede vi med, at én deltager fra hver gruppe i plenum delte, hvad de havde talt om i gruppen. Facilitator spurgte ind til deres indsigter, og herfra fortsatte den faciliterede dialog på tværs af alle borde.

Begge formater fungerede fint, så da der var ekstra arbejde i at lave refleksionsspørgsmål, valgte vi kun at bruge format 2 i resten af møderne.

Netværksvideoerne kan ses via vores 'Værktøjskasse' på <https://LAG-nvs.dk/Spirelandsbyer>

Møde 1

Møde 2

Møde 2

Møde 4

Fotos fra Rudme Skurvogn og Ungdomsskibet Vestboen

Møde 3

Møde 4

Møde 1

Temaet 'Landsbyiværksætter'

Møde 2

Temaet 'Nye typer frivillighed'

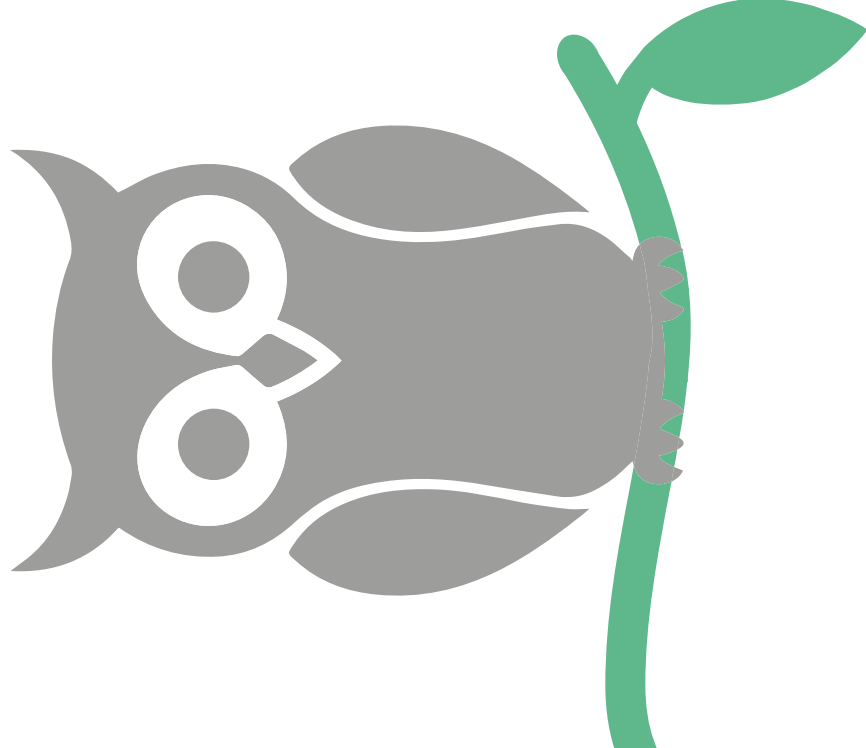
Temaet 'En landsby, der har knækket koden'

Møde 3

Temaet 'Fundraising af projekter'

Møde 4

Møde 4 Temaet 'Ungetiltag for unge af unge'

VIGTIG LÆRING

- Alle vores valgte temaer var relevante emner, der blev rigtig godt modtaget. Der var fin tilslutning men rækkefølgen var ikke helt optimal. Det første møde om landsbyiværksætteri ville nok have været mere relevant som det sidste i rækken, da emnet kræver, at landsbyerne er forholdsvis langt i udviklingsprocesserne, før dette bliver relevant.
- Afstand og tilgængelighed: Vi afholdt alle netværksmøderne på den samme lokation, da det var der vi havde adgang til en større sal. Vores projektområde spænder over 4 kommuner, og vi kunne se, at deltagerne med længst kørselsafstand havde færrest deltagere repræsenteret. Hvis man arbejder i en stor geografi, kan man også overveje at skifte lokation til netværksmøderne fra gang til gang, så folk besøger hinandens landsbyer.
- Den efterfølgende faciliterede dialog var meget givende og styrkede vidensdelingen og gav nye facetter til refleksion.
- Ved andet netværksmøde besluttede vi at filme netværksmøderne. Dette for at give dem, der boede længst væk, mulighed for at blive inspireret.
- Vi valgte at dele de filmede foredrag i den Facebookgruppe, vi havde oprettet til Spirelandsby-projektet. Dette forum var ikke optimalt, da mange aktivt har fravalgt at bruge Facebook.
- Det viste sig også svært at få deltagerne til at videndele på tværs af landsbyerne via Facebookgruppen, som vi ellers havde håbet på. Man skal være klar over, at det kræver en del online-facilitering at holde gang i en Facebookgruppe eller andre fora, og det havde vi ikke kapacitet til i projektet.

TRIN 4 FREM TIDSVÆRKSTED 04

FREM TIDSVÆRKSTED / FORMÅL

At invitere hele landsbyen ind i processen og skabe fælles idéudvikling, ejerskab og retning.

Et Fremtidsværksted er en åben og involverende proces, hvor et større fællesskab kan undersøge muligheder og beslutte handlinger inden for et bestemt tema sammen. Formålet med Fremtidsværkstedet er ikke at løse alle udfordringer på én dag eller aften. Målet er at skabe energi, retning og fælles ejerskab samt at finde de borgere, der vil arbejde videre med idéerne.

TJEKLISTE: FORBEREDELSE INDEN AFHOLDELSE

ROLLEFORDELING

Det er vigtigt at være helt skarpe på, 'hvem der gør hvad' på Fremtidsværkstedet.

Som udgangspunkt skal der være en professionel facilitator til at afholde selve processen, men der er en række andre ting, som skal være aftalt for at kunne afvikle en god proces. Derfor skal I sørge for at afklare følgende:

Hvem skal være ansvarlige for:

- Den praktiske afvikling som opsætning af rum og afrydning
- Lokale og forplejning
- Indsamling af kontaktoplysninger
- Kommunikation til deltagerne, før og efter arrangementet

LOKALER

Når I skal finde lokationen, er vigtigt at være opmærksom på, at lokalet skal have:

- plads til gruppeborde
- rum nok til at man kan bevæge sig rundt mellem borde
- plads på vægge til at kunne lave fælles opsamling med Post It's og plancher
- om muligt 'flipover'-stativer

PROGRAM FOR DAGEN

Lav et detaljeret program for dagen med en realistisk tidsramme. Det kan også være en stor hjælp at lave en fælles drejebog for dagen, så alle, der hjælper til på dagen, kender hele processen. Det skaber en ekstra tryghed, som vil sikre, at dagen afholdes efter planen.

Til inspiration er her et eksempel på den overordnede programramme, som vi arbejdede med:

Program for Fremtidsværksted

Kl. 13.30	Ankomst og 'tjek ind'
Kl. 14.00	Velkomst og rammesætning for dagen v. projektleder/facilitator
Kl. 14.20	Oplæg om landsbyens udfordringer og udviklingsbehov v. Spiregruppen
Kl. 15.00	Brainstormproces – visioner for landsbyens udvikling
Kl. 16.00	Pause
Kl. 16.15	Opsamling i plenum
Kl. 17.00	Spisning og information om det videre forløb af projektet v. projektleder
Kl. 17.30	Tak for i dag!

TJEKLISTE: MATERIALER TIL DAGEN

Vi brugte på dagen:

- "Flipover"-stativer (ét til hvert tema). Alternativt kan man bruge hvide A-3 ark til at sætte Post-it's på
- Flipover-ark
- Post-it's
- Hvide A3-ark
- Alm. tuscher (der skal være nok til alle deltagere)
- Tykke tuscher til flipover
- Deltagerliste og kontaktark, hvor folk kan skrive sig på

FORPLEJNING

- Husk at bestille maden i god tid, hvis det er noget, der skal hentes
- Indkøb af drikkevarer
- Hvem står for at sætte mad frem?
- Hvem laver kaffe/the?

SÅDAN AFHOLDER I ET FREMTIDSVÆRKSTED

ANBEFALET RAMME

Varighed: 3,5-4,5 timer inklusive pause og spisning

Deltagere: Gerne 30-100 borgere

Facilitator: Fx en neutral landsbycoach eller udviklingskonsulent

Medhjælpere: 2-6 personer (alt efter antallet af tilmeldinger) til praktiske opgaver, registrering og opsamling

Lokale: Forsamlingshus, skole, hal eller andet lokale med plads til gruppearbejde

PROCESSEN FOR FREMTIDSVÆRKSTEDET

Velkomst

- Deltagerne bliver bedt om at sætte sig ved det temabord, som de gerne vil arbejde med. De må også gerne foreslå et nyt tema og lave et nyt bord.
- Projektleder/facilitator byder velkommen og fortæller om formål og rammerne for dagen
- Spiregruppen fortsætter med at fortælle om baggrunden for deltagelsen i Spirelandsbyer og de temaer, de har arbejdet med i forberedelsen.
- Herefter overtager facilitator processen.

Tavs brainstorming

Facilitator guider deltagerne omkring reglerne for en "tavs brainstorming".

I en tavs brainstorm må man ikke tale sammen. Deltagerne sidder i stilhed og skriver deres idéer om det udvalgte emne ned uden at tale sammen i første del af øvelsen.

Formålet med denne metodik er:

- At alle får mulighed for at bidrage
- At de stille deltagere også bliver hørt
- At undgå, at enkelte personer dominerer
- At skabe mange idéer hurtigt
- At undgå, at idéer bliver vurderet for tidligt

PROCESSEN

Ved første runde brainstormer deltagerne på 'hvilke drømme de har for landsbyen og evt. bud på, hvordan kan det realiseres'. De brainstormer kun inden for deres valgte overordnede temagrupper, som fx kan være: natur, **fællesskab, bosætning, ny brug af tomme bygninger osv.**

1. Deltagerne sidder i stilhed og skriver deres idéer om det udvalgte emne ned uden at tale sammen i første del af øvelsen. Hver idé skrives på en separat post-it.
2. Når energien begynder at aftage, kan facilitator sætte en ny runde af perspektiver i spil. Dette får folk til at tænke mere ud af boksen. Nye perspektivspørgsmål kunne være fx:
 - Hvad hvis økonomi ikke var en begrænsning?
 - Hvad hvis idéen skulle være ekstremt bæredygtig?
 - Hvad ville John Cleese foreslå?
 - Hvad hvis idéen skulle tiltrække unge eller børnefamilier?
 - Hvad hvis landsbyen skulle være kendt i hele kommunen?
 - Hvad hvis en tom bygning skulle bruges på en helt ny måde?

Processen kan gentages 2-3 gange.

3. Sortering og prioritering - Efter brainstormen samles idéerne på vægge, flipover-ark eller på A3-ark. Deltagerne præsenterer idéerne for hinanden ved hvert temabord. Hvis nye idéer opstår i denne proces, så skrives det på nye Post-it's. Hvis der er overlap i idéerne, slås de sammen.
4. Facilitator beder derefter deltagerne ved temabordene om at præsentere deres idéer i plenum.

5. Facilitator hjælper ved hver præsentation med at sortere/gruppere idéerne ved at se efter:

- Sammenfald
- Idéer der naturligt hænger sammen, også på tværs af temaer

- Temaer der går igen
- Idéer der kan samles under fælles overskrifter
- Mulige projektspor

Sorteringen sker i dialog med deltagerne, så der er enighed om, hvordan idéerne grupperes.

6. Herefter prioriterer deltagerne idéerne ved at indikere, hvilke idéer de har lyst til at arbejde videre med. Prioriteringen kan også ske ved, at der sættes prikker eller klistermærker på de idéer, man er tilhænger af. Afstemningen er ikke en bindende beslutning, men kan ses som pejlemærke for, hvor energien og engagementet er størst.
7. Fra idé til arbejdsgruppe - Når de vigtigste idéspor er udvalgt, dannes arbejdsgrupper omkring de temaer og projekter, deltagerne brænder for. Hvis der ikke er nogen, som har lyst til at indgå i en arbejdsgruppe, så udgår projektet.

Hver arbejdsgruppe skal som minimum afklare:

- Hvad vil vi arbejde med?
- Hvad er første realistiske skridt?
- Hvem vil være med?
- Hvem er kontaktperson?
- Hvornår mødes vi første gang?

Det er afgørende, at kontaktoplysninger registreres samme dag. Ellers risikerer man at få problemer med at samle grupperne. I Spirelandsbyprojektet delte vi kontakttark til arbejdsgrupperne ud til alle borde, så de kunne skrive deres kontaktdata ned med det samme. Bed dem om at skrive tydeligt!

Fremtidsværkstederne blev afholdt med flot fremmøde. Der deltog mellem 40 og 77 borgere pr. landsby, og samlet set blev mere end 200 borgere involveret. Vi havde et stort ønske om, at der også kom børnefamilier med til Fremtidsværkstedet, så i flere af byerne havde man inviteret til, at man kunne tage sine børn med. Der var derfor etableret nogle borde, hvor børnene kunne sidde og tegne, nogle steder kunne de også løbe ud og lege, eller sidde og se film sammen. Det fungerede fint og gjorde, at vi kunne holde på forældrene i hele vejen. Vi oplevede endda også, at nogle modige unge mennesker stillede sig op og fortalte, hvad de drømte om, at byen skulle lave af ungeinitiativer.

Humøret var højt, og alle landsbyerne havde mange idéer at byde ind med.

Vi afholdt Fremtidsværkstederne i tre forsamlingshuse og i en skoleaula. I projektet havde vi afsat midler til forplejning, da Fremtidsværkstedet strakte sig over minimum fire timer.

Tre Fremtidsværksteder blev afholdt i weekender med frokost og kaffe/kage, mens ét blev afholdt en fredag eftermiddag/aften med aftensmad og kaffe/kage. Interessant nok var det fredagsarrangementet, der havde flest deltagere, men der kan være mange faktorer, som spiller ind i dette. Menuerne stod på alt fra buffet og sandwich til en lejet pølsevogn.

I Spirelandsbyerne undersøgte vi sammen med landsbyens borgere følgende:

- Hvad drømmer I om at udvikle?
- Foreslå idéer som kan omsættes til konkrete initiativer
- Hvem vil være med til at tage de næste skridt?

Efter Fremtidsværkstedet var der mellem 5-8 arbejdsgrupper, som skulle i gang i hver landsby og Spirelandsby-projektet havde ca. 20-30 borgere aktivt involveret i hver landsby.

VIGTIG LÆRING

- Det er ikke nok at samle idéer. Der skal også skabes en tydelig bro til handling for at holde gang i energien til at føre idéerne ud! Derfor virker det bedst, når det både skaber åben idéudvikling og konkret ender med arbejdsgrupper.
- Forplejning, lokalt værtskab og gode fysiske rammer betyder meget for stemningen. Når folk føler sig velkomne, bliver det lettere at engagere sig.
- Det kan være en god ide at gemme de kasserede projektidéer i et idékatalog, selvom der ikke var nogen, der tilmeldte sig arbejdsgruppen. Fravalg er ikke altid pga. at idéerne er dårlige, det kan også forekomme pga. manglende kapacitet eller dårlig timing.
- Dokumentation af projektidéer kan være en god ide. Vi valgte at fotografere alle idéplancher, så man kunne arbejde videre med dem efterfølgende.
- Husk også at fotografere de udfyldte kontakark til arbejdsgrupperne. Det kan være en stor hjælp videre i processen, hvis folk har glemt, hvem der var deltagere eller ikke har hinandens kontaktdata.

CASE

Fotos fra Fremtidsværksted i Havnebyen

Fotos fra Fremtidsværksted i Hagedsted

Fotos fra Fremtidsværksted i Ruds Vedby

Fotos fra Fremtidsværksted i Reerslev,
(alle fotos er taget af Marina Petersen)

TRIN 5

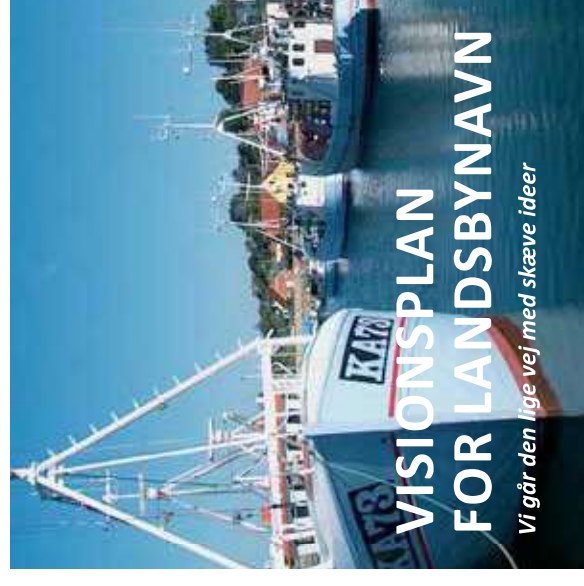
UDVIKLING AF LANDSBYERNES VISIONSPLANER

05

VISIONSPLAN / FORMÅL

At samle landsbyens identitet, visioner, projekter og fortællinger i ét fælles dokument.

Efter Fremtidsværkstedet blev der arbejdet målrettet på at samle op på alle idéerne. Det er meget vigtigt, at man ikke mister momentum her, for det er nu det egentlige udviklingsarbejde begynder! Vi afholdt ca. tre opfølgingsmøder i hver landsby for at holde momentum til at omsætte deres idéer og planlagte tiltag til en konkret Visionsplan og derefter vælge, hvilket første skridt de gerne ville realisere med støtte fra projektet.

OPFØLGNING EFTER FREMTIDSVÆRKSTEDET

For at hjælpe Spiregruppen videre kan facilitator/projektleder lave en opsamling fra dagen og dele med dem, så de indbyrdes derfra kan koordinere det videre arbejde med de nye arbejdsgrupper.

Pakken kan fx indeholde:

- Tak for deltagelsen
- Fotos fra dagen
- Oversigt eller fotos af kontaktark og plancher med idéer og prioriterede temaer
- Liste over arbejdsgrupper
- Kontaktpersoner
- Tidspunkt for næste møde

Vi sendte en mail til Spiregrupperne med et link til de nævnte fotos og dokumenter, som vi havde uploadet i Landsbymappen. Derfra bearbejdede landsbyerne selv data videre. Facilitator sparrede og støttede undervejs, når der opstod usikkerheder.

ARBEJDSMØDER

På det første opfølgende møde med Spiregrupperne var dagsordenen 1. En status på de nye tema-arbejdsgrupper og 2. En dialog om mulige strategier

for at få realiseret de forskellige temaer. Vi gav dem en enkel projektstyringskabelon, som kunne støtte dem i at holde styr på:

- Opgaver
- Ansvarlige
- Deadlines
- Tidsestimat
- Budget
- Finansieringsbehov
- Status
- Næste skridt

Skabelonen til projektstyringen findes i vores 'Værktøjskasse' på <https://LAG-nvs.dk/Spirelandsbyer>

Dette værktøj gjorde det lettere for Spiregrupperne at bevare overblikket og for projektleder at følge udviklingen.

Efter Fremtidsværkstederne arbejdede 5-8 arbejdsgrupper i hver landsby videre med at udvikle og konkretisere deres udvalgte projekter.

Det videre forløb med de nye arbejdsgrupper blev derefter afholdt individuelt og uden kontakt med facilitator. De lokale tovholdere i Spiregrupperne stod for opsamling af status på disse arbejdsgrupper. Projektleder og facilitator havde løbende kontakt med Spiregrupperne.

Der blev derefter afholdt to opsamlingsmøder pr. landsby for at fastholde fremdrift og hjælpe grupperne med at konkretisere deres projekter. På det andet opfølgende møde præsenterede vi Visionplanen, som dels var tænkt som et dynamisk markedsføringsværktøj for landsbyerne, dels som et dialogdokument i forbindelse med kommunale udviklingssamarbejder. Arbejdet med Visionplanen uddybes i næste kapitel.

VIGTIG LÆRING

- 'Sprint-formen' med udviklingsmøder og netværksmøder skabe energi, netværk og fremdrift. Deadlines og faste møder gjorde, at processen ikke gik i stå. Det er en ret stor arbejdsopgave for frivillige at tage på sig, derfor var det væsentlig for glæden og arbejdsmoralen, at deltagerne kunne mærke, at de virkelig fik rykket noget på kort tid.
- Sprint-processen krævede langt mere koordinering end forventet. Jo flere aktører der involveres, jo flere steder kan kæden hoppe af! Vi opdagede, at der skal bruges væsentlig mere tid til opfølgning, afklaringer, praktisk koordinering og sparring, end vi havde afsat plads til i projektet.

Se et udpluk af skabelonen til Visionsplanen på næste side.

VISIONSPLANEN

Spirelandsbyernes helt egen Visionsplan er både tænkt som et dynamisk dokument der viser deres nye udviklingsretning og samtidig som et markedsføringsredskab for landsbyerne. Visionsplanen skal ikke være en glat salgsbrochure, den skal vise landsbyens egen personlighed, styrker og drømme. Det er landsbyboerne, som selv har skrevet den, det er byens egne visioner og deres egne fotos af alle de dejligste steder i deres by. Dette skaber en særlig autenticitet, der gør planen meget brugbar og troværdig i forbindelse med markedsføring af byen.

Visionsplanen kan bruges:

- På landsbyens hjemmeside
- I kommunernes bosætningsarbejde
- Som dialogredskab med kommunen
- Som materiale til ejendomsmæglere
- Som grundlag for fundraising

SÅDAN ARBEJDEDE VI MED VISIONSPLANEN

I projektet udviklede vi en grafisk skabelon til en Visionsplan, som Spiregrupperne selv skulle udfylde. I processen blev der afholdt et indtrængende om Visionsplanen og derefter løbende sparring omkring indhold, billeder, deadlines og rollefordeling. Vi oplevede det var vigtigt, at støtte op om arbejdsgrupperne. Der var forskellige kompetencer i de respektive byer, så vi oplevede nogle, som var praktisk talt selvkørende og nogle gange på forkant, mens andre havde brug for mere støtte og sparring.

Det var dog væsentligt at holde fast i, at de ansvarlige fra Spiregrupperne primært selv skrev og fotograferede indholdet til visionplanen, selvom vi selvfølgelig kunne støtte. På den måde kunne vi sikre autenticiteten og skabe størst muligt ejerskab.

FÆLLES PRÆSENTATIONSMØDE

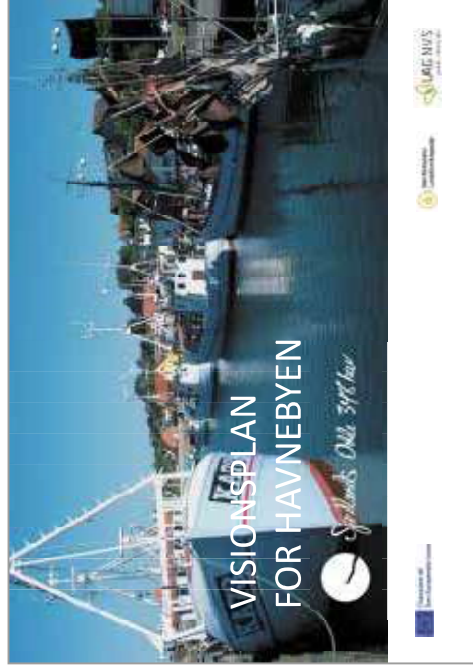
I slutningen af forløbet afholdt vi et fællesmøde for alle fire landsbyer. Her fik landsbyerne mulighed for at blive inspirerede og lære af hinanden. Rent praktisk skulle landsbyerne præsentere deres kladder af Visionsplanen for hinanden med efterfølgende dialog.

Vi afholdt fællesmødet som et aftensmøde med forplejning.

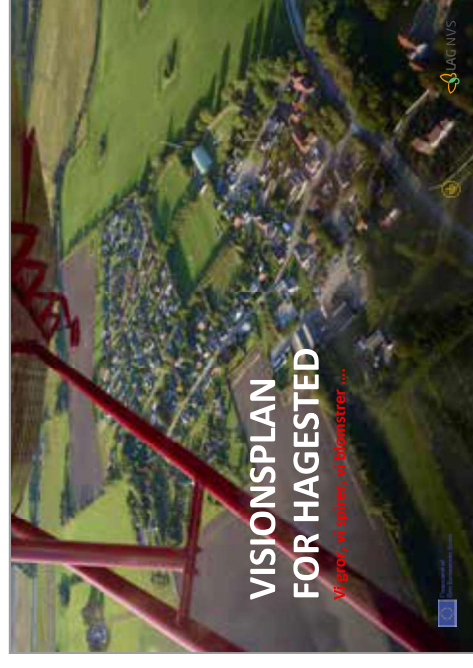
Efter aftensmaden blev de introduceret til det videre arbejde med at producere videofortællinger til landsbyerne og aftale de første møder med vores videofotograf. Visionsplaner blev derfor også det naturlige afsæt for dialog om videofilmenes indhold.

De fire landsbyer præsenterer deres første kladder til Visionsplanerne for hinanden i Hagested Forsamlingshus.
(Fotos: Marina Petersen)

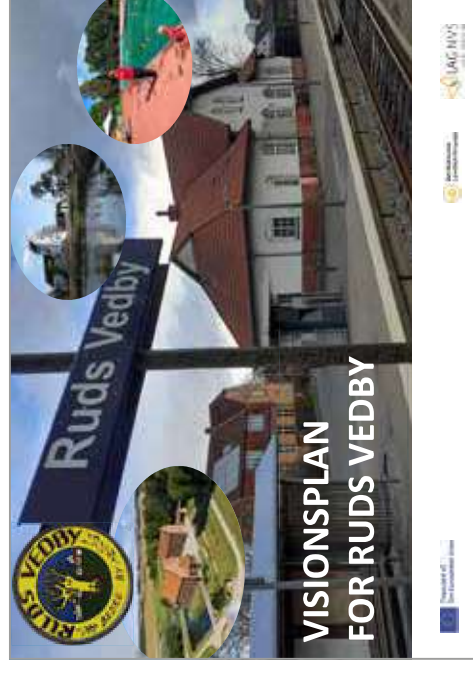
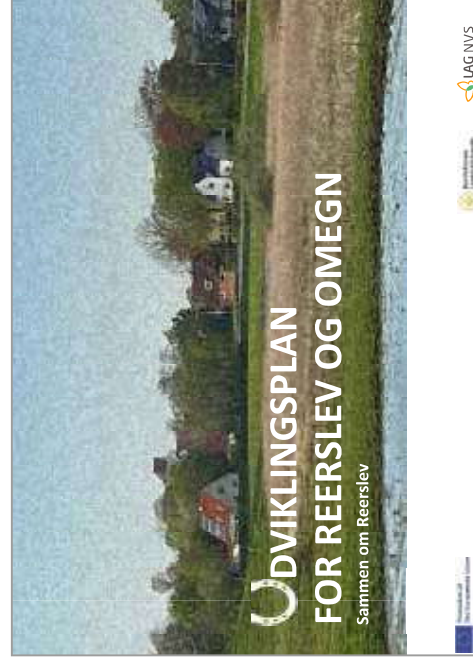

Se Spirelandsbyernes færdige Visionsplaner her

Til inspiration findes Visionsplanerne i vores 'Værktøjskasse' på <https://LAG-nvs.dk/Spirelandsbyer>

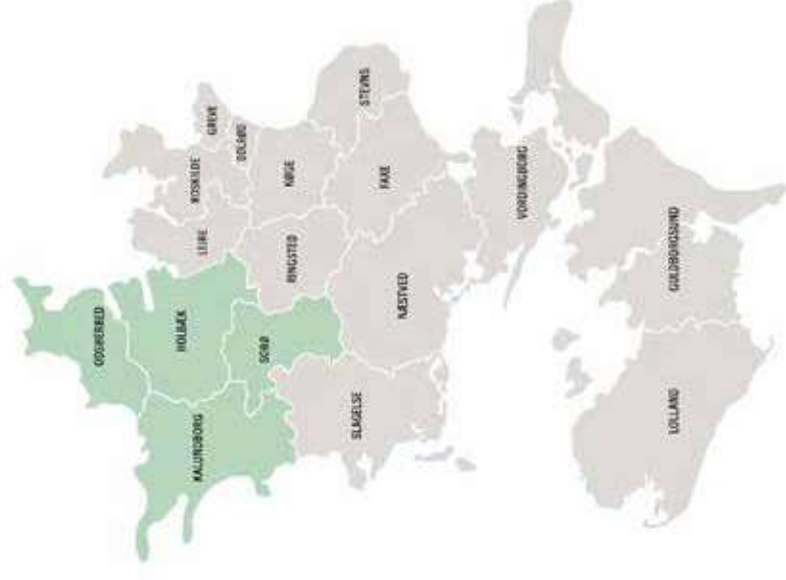
TRIN 6 SPIREPULJEN – FØRSTE PROJEKTREALISERING OG VIDERE FORANKRING

06

FØRSTE PROJEKTREALISERING / FORMÅL

At fastholde motivationen og vise, at processen fører til konkrete resultater

I projektet havde vi øremærket en pulje på 50.000 kr. til hver Spirelandsby. Formålet med puljen var at fastholde motivationen ved faktisk at realisere et af de første skridt i deres Visionsplan. Det giver en større tro på processen, når der kommer synlige resultater ud af forløbet. Dette skaber også en større opbakning fra resten af landsbyen, og ikke mindst kan det så de første frø som afsæt for fundraising af de næste projekter i Visionsplanen.

SÅDAN GJORDE VI

Alle Spiregrupper skulle derfor udvælge et eller flere projekter, som de ønskede at realisere. Spiregruppen fik derfor et dokument med en beskrivelse af, hvad de kunne bruge midlerne til på deres beslutningsmøde, og hvilke krav der mere administrativt var til fakturering og betalingsdokumentation.

De fire Spirelandsbyer valgte at realisere meget forskellige tiltag, men alle tiltagene havde dét til fælles, at det var noget, som kunne bruges til at styrke fællesskabet i byerne.

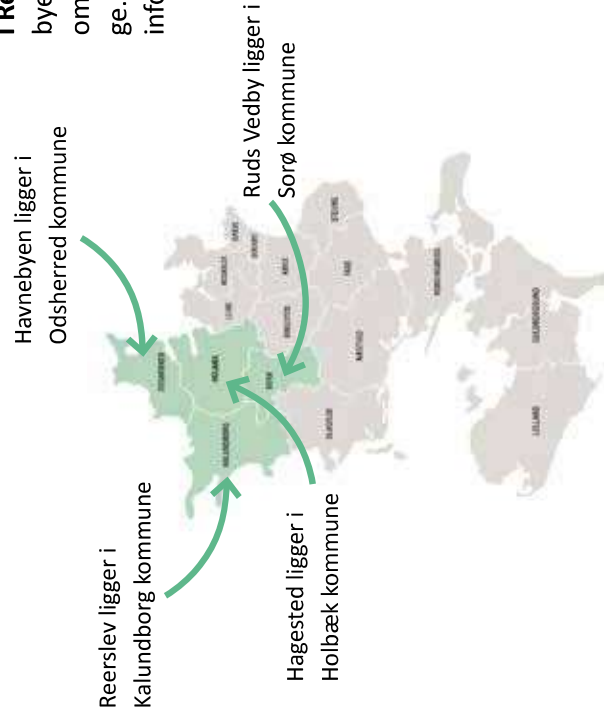
LANDSBYERNES FØRSTE PROJEKTER

I Havnebyen skabte de et 'Sommer Pop op-torv' på havnen. Pengene blev brugt til materialer, hvor frivillige selv byggede blomsterkasser med siddebænke, optribning af gangarealer, en trappe til et særligt 'solnedgangs-spot' og indkøb af et stort gade-skakspil.

I Hagedsted valgte de at bruge pengene på forskellige foreningsaktiviteter for at styrke fællesskabet og skabe nye traditioner. Så der blev både indkøbt stort telt, bord-bænke-sæt, et 'treben' til bålpladsen ved byens sheltere, hoppeborg, blomsterbindingskursus og støtte til loppemarked, quizaften og fællesspisninger.

I Ruds Vedby brugte de pengene på en elektronisk informationstavle placeret centralt i byen, så alle borgere kunne blive bedre informeret om alle byens aktiviteter og diverse invitationer fra foreningerne. Vores donation rakte kun til halvdelen, men det lykkedes dem at søge en pulje til at give det resterende beløb.

I Reerslev valgte de at bruge pengene på at få etableret en trampesti fra byen ud gennem et naturområde til et meget populært spise- og spillested i området. Trampesporet skulle udjævnes for at kunne vedligeholdes af frivillige. Landsbyens frivillige stod selv for at rydde krat, afmærke sporet og sætte informationsskilte op.

CASE: DE FØRSTE PROJEKTER

De første indkøb i Hagested var en bål-trefod og borde/bænke sæt til deres shelterplads.

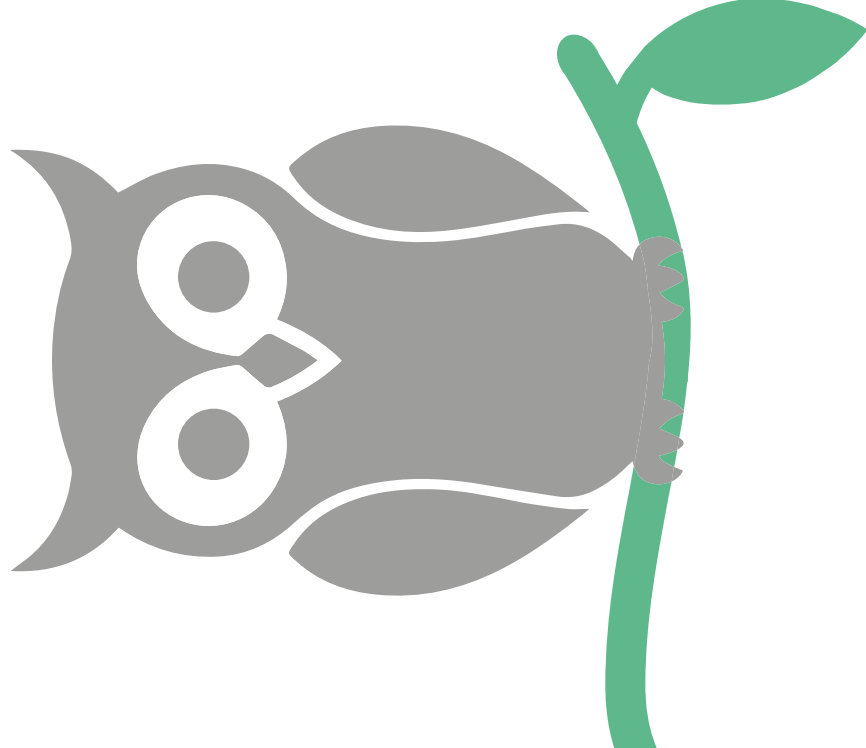

Havnebyens nye 'solhedgangstrappe

Sommer Pop op-torv' på havnen

VIGTIG LÆRING

- Da vi satte rammerne for, hvad de måtte bruge pengene til, havde vi ikke taget højde for, at de kunne vælge noget, som kostede mere end de 50.000 kr., og hvor de så skulle ud at finde anden finansiering. Men vi arbejdede under en tidsramme på projektet, hvor alt skulle være afprøvet inden for to måneder, så derfor satte det lidt begrænsninger for, hvad der kunne lade sig gøre.
- Hvis der i projektet indgår donationer, der er finansieret af tredjepart (her: Landdistriktspuljen), er det vigtigt fra starten at få klarlagt, hvilket krav der gælder mht. dokumentation, revision m.m. I vores projekt har de fire "Spirepuljer" afstedkommet over 30 bilag/udlæg, og ofte er kravene til dokumentation højere, end man normalt er vant til, når man arbejder som frivillig i en forening. Derfor er det vigtigt proaktivt at få afstemt og synliggjort forventningerne til dokumentation.

TRIN 7

SPIRELANDSBYERNES VIDEOFILM

07

SPIRELANDSBYFILM / FORMÅL

Skabe autentiske små videofilm, som kan deles på div. sociale medier, på landsbyens hjemmeside og som markedsføring og tiltrækning af mulige tilflyttere.

Det sidste trin i Spirelandsby-projektet var at få skabt nogle autentiske videofilm som et ekstra markedsføringsredskab, der kunne støtte op om Visionsplanerne. Videofilmenes formål var særligt rettet mod at tiltrække nye tilflyttere. Der blev inkluderet alle generationer i filmene, men vi har forsøgt at skabe en vinkel med en særlig appel til børne- og ungefamilier med overvejelser om at flytte fra by til landdistrikt. Filmenes forløb er tænkt som en kort "tilflytter-kunderejse", hvor der vises både idyl og hverdag, mens man gradvist flytter mulige tilflyttere fra nysgerrighed til konkret kontakt. Vi brugte en videojournalist til at skabe de fire landsbyers 'Spirefilm'.

Vi arbejdede som udgangspunkt med 2 korte film til hver landsby på minimum 1-2 minutters varighed med temaerne:

- 1. Film** - Første møde: "Kunne vi bo sådan et sted?"
- 2. Film** - Fange interesse: "Hvordan er det egentlig at bo i en lille by?"

INTRODUKTION TIL FORLØBET MED VIDEOJOURNALISTEN

Vi introducerede videojournalisten til vores fællesmøde for alle landsbyerne, hvor de præsenterede indholdet af deres Visionsplanen. Videojournalisten fik på den måde en overordnet introduktion til de fire Spiregrupper og et overblik over deres landsbyers skønne steder og deres ambitioner. Ved afslutningen af arrangementet aftalte han de første møder med hver enkelt landsby.

Første opfølgende møde i de enkelte byer var en landsbysnak og -vandring, hvor forskellige skønne og spændende lokationer for at filme blev udpeget som muligheder at arbejde videre med. Det var også vigtigt at få castet de rigtige personer til interviews, så filmene virkede autentiske. Spiregrupperne udpegede potentielle personer, men videojournalisten fik lov til at have det sidste ord omkring interviews for at skabe de mest optimale film.

Derefter blev der udvalgt nogle dage i foråret og starten af sommeren, hvor landsbyerne afholdt arrangementer, så vores videojournalist kunne få filmet noget spændende råmateriale. Vejret er altid en faktor, man aldrig helt kan planlægge sig ud af, men vi endte med at få noget brugbart med fra de fleste optagelser.

Videojournalisten tog ud til byerne i flere omgange for både at få hverdagsbilleder, festbilleder, naturbilleder og ikke mindst interviews. For at få både morgen- og aftenbilleder med valgte han at overnatte i byerne.

KUNDEREJSEN FOR VIDEOFILMENE

Før vores videojournalist begyndte at klippe de mange timers optagelser sammen til de endelige film, var der en ny opgave til Spiregrupperne, som de skulle tage stilling til: Deres nye videofilms kunderejse.

'Spirefilmene' er tænkt som en 'tilflytter-kunderejse', hvor videofilmene ikke bare skal vise idylliske billeder, men en rejse som gradvist flytter tilflyttere fra nysgerrighed til at gøre noget konkret som at gå ind på en hjemmeside eller få en direkte kontakt/dialog med nogle kontaktpersoner i byen. Den konkrete handling kaldes "call to action".

Videofilmene kan bl.a. bruges på kanaler som fx Facebook, Instagram, YouTube Shorts, landsbyens hjemmeside, lokale bosætningsider, kommunens kanaler eller ejendomsmæglerside.

Havnebyen

Hagested

Reerslev

Vores videojournalist på arbejde i Reerslev, Ruds Vedby, Hagested og Havnebyen (Fotos: Marina Petersen)

Havnebyen

Reerslev

Ruds Vedby garden

HVAD DELTAGERNE SKULLE BESLUTTE

Spiregruppen skulle beslutte hvilke former for 'call to action' de gerne ville benytte sig af. De skulle derfor overveje, hvilke muligheder de ville give mulige tilflyttere for at få mere at vide om landsbyerne.

Måske var der nogen i landsbyen som ville melde sig til at være vært for besøgende? Der kunne også være flere typer værter til forskellige målgrupper fx: børnefamilie, ung familie, hjemmearbejder, pendler eller lokal foreningsperson.

SPIRELANDSBYFILMENE

Der blev arbejdet med to videofilm til hver landsby og her skulle Spiregrupperne beslutte, hvilke specifikke 'call to action' de ville arbejde med til hver film.

1. Film - Første møde: "Kunne vi bo sådan et sted?"

Kort stemningsfilm som viser fællesskabsaktiviteter, landsbyliv og naturligheder der kan skabe følelsen af mulighed og nysgerrighed.

Varighed: 1-2 min. Call to action kunne fx være: "Se mere om hverdagen i 'landsbynavn'" + måske link til Visionsplan og hjemmeside?

2. Film - Fange interesse: "Hvordan er det egentlig at bo i en lille by?"

Landsbyboere som fortæller eller viser noget, de særligt holder af. Noget som skal gøre fornemmelsen af landsbyen konkret og troværdig.

Varighed: 1-2 min. Call to action kunne fx være: "Skriv til en lokal familie" eller "Kom og besøg os."

Det handler om at hjælpe mulige tilflyttere videre i deres overvejelser-proces, når interessen er konkret.

For at inspirere Spiregrupperne gav vi dem en liste med forskellige forslag til 'call to action', som de kunne plukke i. Det kunne både være digitale eller en direkte kontakt og konkrete besøg. De kunne også vælge at finde på nogle helt nye tiltag.

"Call to action" forslag:

- "Skriv med en lokal børnefamilie"
- "Kom og besøg os"
- "Få tilsendt en tilflytterpakke"
- "Book en uformel landsbyvandring"
- "Kom med til næste åbne landsbydag"
- "Stil et spørgsmål til en tilflyttervært"
- Deltag i en fællesspisning
- Åbent hus
- Skolebesøg
- Deltag i "kom-og-leg"-dag
- Mød foreningerne og nogle af de familier, der bor her
- Link til lokale ejendomsmæglere eller andre steder, hvor der er adgang til bolig.

SVAR PÅ MULIGE TILFLYTTES OVERVEJELSER

Mulige tilflyttere vil have en række overvejelser omkring hvordan deres liv blive, hvis de flytter til en landsby. Derfor skulle Spiregrupperne også overveje, hvordan de ville imødekomme mulige overvejelser med gode svar.

Svarene kunne derefter indarbejdes fx på landsbyens hjemmeside eller på andre valgte kanaler.

I projektet lavede vi et hjælpeskema, som kan bruges til inspiration til temaer, hvorfra man kan formulere sine egne gode praktiske svar, som kan hjælpe målgrupperne lidt længere i beslutningsprocessen.

Helt konkret kan det være en rigtig god ide, hvis man på landsbyens hjemmeside fx laver en side, der svarer på alle de praktiske og følelsesmæssige spørgsmål, som kan opstå før en evt. flyttebeslutning. Dette kan være med til at få mulige tilflyttere til at føle sig set og imødekommet.

HJEMMESIDE-TEMAER

Hjælpekema: Mulige temaer som kan svare på de mulige tilflytteres overvejelser.

Under de forskellige temaer kan det være en god ide at tilføje:

- Hvem kan man kontakte?
 - Navne og kontaktdata til eventuelle landsbyværter, foreninger, kommunen eller aktiviteter for det givne område.
 - Call to action: Fx "Book en uformel snak med en lokal tilflyttervært".
- Det kunne også være en spotfilm med en lokal tilflyttervært, der præsenterer sig og siger det.

Spirelandsbyfilmene kan ses via vores 'Værktøjskasse' på <https://LAG-nvs.dk/Spirelandsbyer>

Tema	Spørgsmål fra tilflyttere	Mulig titel
Skole og dagtilbud	Hvor skal børnene gå?	"En tryk start for børnene"
Fællesskab	Hvordan lærer vi nogen at kende?	"Man bliver hurtigt en del af noget"
Arbejdsliv	Kan vi pendle eller arbejde hjemmefra?	"Hverdag mellem hjemmekontor og horisont"
Fritid	Hvad kan børn og unge gå til?	"Efter skole sker der også noget"
Bolig og plads	Hvad får man her, som man ikke får i byen?	"Mere plads til familieliv"
Natur	Hvordan bruger familierne naturen i hverdagen?	"Fem minutter til skov, strand eller mark"
Ungdomsliv	Er der plads til større børn og teenagere?	"Også når børnene bliver større"

ET PROJEKT, SOM PEGER FREM MOD MERE!

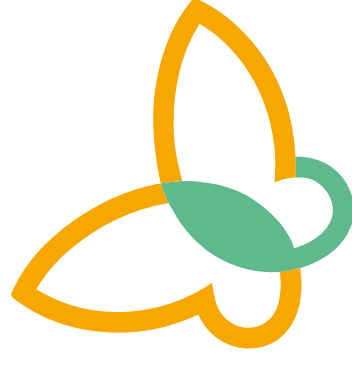
Vi kan ved afslutningen af Spirelandsbyer-projektet med glæde og stolthed se, hvordan de fire landsbyer et år senere har udviklet sig! De har fået skabt stærkere fællesskaber, udviklet deres egen strategiske Visionsplan, skabt nye arbejdsfællesskaber, sat flere projekter i søen, fået styrket dialogen med kommuner og fået deres eget markedsføringsmateriale. Vi kan selvfølgelig endnu ikke se, om det også kan skabe langtrækkende effekter, men nu har landsbyerne selv erhvervet sig værktøjerne til at tage nye skridt!

Vi håber at erfaringerne fra dette projekt kan pege frem mod mere, så andre landsbyer kan blive inspirerede af denne procesmanual og vores 'Værktøjskasse' på <https://LAG-nvs.dk/spirelandsbyer> til at understøtte og skabe udvikling i deres egne byer!

Vi vil gerne takke vores fire fantastiske Spirelandsbyer Hagedsted, Ruds Vedby, Havnebyen og Reerslev, som har været så vanvittigt motiverede, kreative og modige! I har investeret rigtig mange af jeres aften- og weekendtimer for at gøre jeres landsbyer endnu skønnere. Det kan I godt være stolte af!

Hilsen Projektteamet

Marina Petersen, projektleder
Tyge Mortensen, facilitator og landsbycoach
Bertel Henning, videojournalist

VÆRKTØJER OG SKABELONER

Vi har lavet en værktøjskasse til jer, som ønsker at arbejde med at udvikle jeres landsby. På adressen <https://LAG-nvs.dk/Spirelandsbyer> kan alle værktøjer tilgås og skabeloner downloades. Her kan I bl.a. finde:

- Eksempel på ansøgningsskema
- Tjekliste til opstartsmøde
- Canva-instruks til invitation
- Canva-videovejledning
- Instruks til NemTilmeld
- Fremtidsværksted-format og tjekliste
- Handlingsark til arbejdsgrupper
- Projektstyringsskema
- Visionsplansskabelon
- Grafisk instruks til visionsplan
- Eksempler på udfyldte visionsplaner
- Videooptagelser fra netværksmøder (så længe LAG NVS har rettigheder til at vise dem)
- Rammeinstruktion til brug af de 50.000 kr.
- Kunderejse-inspiration til videofilm og hjemmeside

HVAD VIRKER – OG HVORFOR?

Erfaringerne fra pilotprojektet peger på en række centrale læringer:

1. Det skal være landsbyens egen proces

Det er deltagerenes ønsker, der skal arbejdes med. Eksterne aktører skal ikke komme med forkromede løsninger, men understøtte gennem sparring, kompetenceudvikling og facilitering.

2. Autenticitet er en styrke

Alle landsbyer har deres egen personlighed. Det er vigtigt at bevare og kultivere den autenticitet frem for at polere det hele til et glansbillede. Hvis landsbyen kommunikerer ærligt og autentisk, tiltrækker den også mennesker, der passer til stedet.

3. Sprint og deadlines skaber fremdrift

Deadlines og et intensivt udviklingssprint styrker engagementet og sikrer, at energien ikke løber ud af processen. I faciliteringen er det vigtigt at italesætte udviklingen og løbende fremhæve, hvad deltagerne præsterer undervejs. Det giver en følelse af fremdrift og motivation.

4. Processen kræver mere koordinering, end man tror

Pilotprojektet viste, at tidsestimaterne hurtigt bliver udfordret. Jo flere aktører der skal koordineres, jo mere tid skal der sættes af. Der vil altid opstå uforudsete hændelser, forsinkelser og steder, hvor kæden hopper af. Så vær gavmild med tidsplanlægningen!

5. Inspiration udefra løfter processen

Netværksmøder, cases og oplæg giver nye perspektiver og hjælper landsbyerne med at se flere muligheder. Læg inspirationspauser ind i forløbet for mere engagement.

6. Landsbyerne kan lære af hinanden

Det er vigtigt at huske på, at det ikke er en konkurrence! Det er et læringsfællesskab, hvor arbejdsgrupperne kan løfte hinanden til et højere niveau gennem fælles opstartsmøder, netværksmøder, fælles Facebook-side og fælles digitalt landsbydrev.

7. Støtten skal tilpasses landsbyens udgangspunkt

Facilitator skal tilpasse sin rolle til landsbyens kapacitet og være opmærksom på energien i arbejdsgrupperne. Nogle har allerede stærke kompetencer og er meget selvhjulpne. Andre har brug for mere støtte, introduktion til værktøjer og sidemandsoplæring.

